

Hír-Tükör

Szúnyogh Sándor-kötet

Február végén a lendvai Bánffy Központban mutatták be Szúnyogh Sándor: *Visszajövök* című posztumusz kötetét, mely a költői termés egészéből, a hagyatékban maradt versekből is, adott bőséges válogatást. A kötethez Göncz László író, a MNMI igazgatója írt méltató előszót, míg a pályatárs-barát Bence Lajos, aki szerkesztést jegyzi, tartalmas tanulmányban tekinti át Szúnyogh Sándor versvilágát, helyezi el teljesítményét a kortárs magyar líra univerzumában. A könyv a költő halálának 10. évfordulója alkalmából jelent meg.

A lenfehér mezők várták (Széki Patka László távozása)

A mediterránium élménye fanyar tisztítóúzzal alakította át költészetét. Egyes színek kifényesedtek benne, egyes kontúrok eltompultak, mások lényeges és új hangsúlyokat kaptak verseiben. A hetvenes években épült élményvilága, tovább lendítő rendhagyó cinizmusa, szelíd humora, csendes iróniája és azok az elmaradhatatlan játékok szavakkal, szóritmusokkal, szóhasonlóságokkal, antik ragyogással teltek meg. Ez az Amorgoszon, a görög szigetvilág lenszigetén neki megadatott élmény-fordulat lelkesítette, attól a pillanattól, amikor először meglátta a hosszúkás szárazulatot. E föld újra látogatásának reménye hajtotta akkor is, amikor a végzetes betegség bekerítette, ez lendítette tovább a kezeléseket leggyötrőbb pillanataiban, s adott erőt a legkínzóbb megpróbáltatások, a gyógyulást célzó eljárások, beavatkozások elviseléséhez.

De a távolságok istenei másként akarták. Mindhiába küzdöttek vele és érte oly sokan. Legelső sorban is felesége, Fábán Judit. Szívszorító leírni is, hogy mindhiába bizakodott a kisunokája megszületése, aztán cseperedése feletti öröme vigasztaló, tehát gyógyító erejében: Széki Patka László költő 2008. március 5-én

eltávozott közülünk. Eltávozott csendben és embert-nemesítő méltóságban.

A Magyar Írószövetség tagja, az egykori Mozgó Világ, a Kortárs és szinte minden észak-dunántúli irodalmi lap szerzője itt hagyta nekünk a gyászt, a nagy, keserű hiányérzetet. Pótolhatatlanságát még az sem változtathatja meg, hogy régről dédelgetett tervét egy újabb verseskötetét az utána maradtak még idén feltétlenül kezébe kívánják juttatni művészete tisztelőinek, olvasóinak, pályatársainak és a következő nemzedéknek.

Ahogy szűkebb pátriájában, Veszprémben, úgy tágabban, a Közép-Dunántúli megyében és egyáltalán az egész Dunántúlon is nagyon sokan tudják, hogy a költő, az alkotó emberrel, Széki Patka Lászlóval egy nagyszerű embert veszítették el.

Még nekem is, aki jóval fiatalabb vagyok nála, ezer felemelő helyzet jut eszembe, amikor és ahol ő ott volt, amelynek megteremtéséért tett. Emlékezetes kiállítás-megnyitók, irodalmi események, színjátszó- vagy szavalóversenyek és azok zsűrizése, színházi premierek közreműködőjeként tűnik fel a rögzíteni szükséges emlékek között.

A művészet és a kultúra felelőssége hatotta át életét, amíg csak tehetett valamit alkotásért, alkotóért, művelődésért. Veszprém megye páratlan személyiséggel büszkélkedhetett, hogy szakemberének tudhatta (Széki) Patka Lászlót. Volt munkahelyén, a megye önkormányzatánál csakúgy tudták ezt, mint az a szinte megszámlálhatatlanul sok ember, akik kibontakozásában szerepet vállalt. Komoly kétségeim vannak felőle, hogy létezik a Balaton északi partján, a Bakonyban és Pápa környékén olyan alkotó ember – legyen bár szó irodalomról, képzőművészetről, színházról, zenéről vagy táncról –, aki valamit ne köszönhetne neki. Olyan értékeknek elkötelezett embert tudhatott a háta mögött művész, előadó, aki előbb utóbb valamilyen segítséget nyújtott, támogatáshoz adott közreműködéssel szolgálta a mindig törekeny ügyet, hogy egy seregszemle, egy kötet vagy egy produkció létrejöhesse.

Mulandóságunk dermesztő örökérvényűsége sem tarthat annyira gúzsban bennünket, hogy ezekkel számot nem vessünk, és hogy magatartását példának és mintának ne tekintsük. A pótolhatatlannak mindig a végtelenséggel szembeállítanak, a végtelenséggel, amelyet mégis folyton folyvást meg kell kísértenünk, harcba kell szállni vele, még ha a reményen kívül nincs is más esély.

Patka László ugyanakkor nagyszerű kortársakkal is büszkélkedhet, büszkélkedhetett. Velük futotta be pályáját. A szombathelyi alma máterben nagyszerűbbnél nagyszerűbb emberek közösségében tervezték a világ megváltását, ifjú radikálizmussal, igazi magyar értelmiségi elszántsággal vértették ott fel magukat. Megdöbbentő, hogy jelentékeny kortársai

közül is egyre nő azok száma, akiknek pályafutása már a befejezett versenyek, küzdelmek közé tartozik. Szétfolyik markunkból az oly drága víz.

Annak idején az induláskor Széki Patka László a *Madárúton* című, Kormos István szerkesztette antológiában debütált. A nagy ívű repülésre gyürközők közül ő a legszívesebben Amorgoszra, Amorgosz felé szárnyalt a hosszabb közelmúltban. Arra a helyre, amelynek jelentése: Len-sziget...

Hát!? Laci átlendültél egy másik, nélkülünk (földiek nélkül) való röppályára. Oda, valahova délre, ahol megvártak azok az áhítatos, lenfehér, szem- és léleküdvözítő mezők.

... és bánatunk és fájdalmunk mérhető-e a Te nagy szabadságodhoz?

K. L.

Kiss Benedek „korosodására”

Március 12-én az Írószövetség Bajza utcai székházában köszöntötték barátai, pályatársai és tisztelői a költőt: ő is belépett a 65-ösök klubjába. A laudációk sorát Vasy Géza irodalomtörténész, az Írószövetség elnöke nyitotta meg, de Devecseri Zoltán, Győri László, Kovács István, Mezey Katalin, Oláh János – jórészt a Kilencek költői csoportjának tagjai, az Elérhetetlen föld antológia szereplői – ugyancsak személyes hangon szóltak a több évtizedes szakmai-baráti viszonyról, a sok szálon összekötődő, közös múltból, az ünnepi szertartás résztvevőiként. A jeles évforduló alkalmából jelent meg a költő újabb kötete, *Szomorún és boldogan* címmel, a Holnap Kiadó gondozásában. A címadó vers Kosztolányira való utalása (*Boldog, szomorú dal*) több szempontból indokolt: mindkettőben érződik az összegzés és visszatekintés érzelmi kettőssége, a számvetés igénye. Vasy Géza a kötet utószavában találóan írja: „ Kiss Benedek könyvében újabb és újabb versek szólnak arról, hogy az elmúlástudaton át –meg átsugárzik az életöröm... Hisz az életben, a szeretetben, a férfi és a nő felmagasztosuló kapcsolatában, a költészet megtartó erejében...” A belső igénnyel, a felfakadó ihlettel, az érzelmi telítettséggel párosuló igényesség – mely ezt a lírát kezdetől fogva jellemzi –, mondatja vele a *Költők, romantikusan, minden időben* című verse kezdetén: „Ha nincs más lehetőség,/ csak akkor írvet, költeményt...” Kiss Benedeknek kiteljesedő pályáján nem volt más lehetősége: számtalan remek költeményt írt, mely immár a magyar irodalom szerves része. E számunkban versei közlésével is köszöntjük a 65 éves költőt. S szóljanak még sokáig azok az „Októberi tücskök”!

P. I.

Költészet Napja a Keresztury AMK-ban

Szinte egész napos programot rendezett Zalaegerszegen a (ma már hivatalosan is) Keresztury ÁMK a Költészet Napja alkalmából. Az összevont intézmény (korábban Gönczi ÁMK) a Zalaegerszegen született tudós költő, Keresztury Dezső nevét vette el. A névadó ünnepség a landorhegyi épületben rendhagyó módon zajlott le, a költő régi barátai, tisztelői – többek között Németh János keramikusművész, Túrini Nyakas Klára, a Keresztury Emlékház vezetője, dr. Németh József irodalomtörténész – elevenítették fel a város és a Budapesten élő költő, irodalomtörténész a hatvanas években újraéledt, haláláig tartó kapcsolatát. Ugyancsak e program keretében nyílt meg Miklósovits László grafikusművész író-költő portrékat felvonultató kiállítása. Az est folyamán két költő – Pápes Éva és Molnár Gábor – első kötetének bemutatására is sor került. Pápes Éva: *Szavak egy hangsúlytalan világból* című kötete a Pannon Tükör Könyvek sorozatában jelent meg, Molnár Gáboré – *az emberi szívnek oltalmától távolan* címmel – a szerző kiadásában látott napvilágot. Mindkét kötetet Péntek Imre költő-szerkesztő méltatta, s ajánlotta a közönség figyelmébe. Végül a műsor fénypontjaként az Énekmondó Együttes *Pannon szöszedet* című CD-jével ismerkedtek a jelen lévők, mely 12, a Pannon Tükörhöz kötődő költő versének megzenésítését tartalmazza. Az együttes tagjai – Farkas Gábor, Kaszás Bernadett, Kelemen Béla, Major Erzsébet, Kelemen Gyula – élőben adták elő a megjelentek költők előtt a verseket, moderátor Szemes Péter főszerkesztő-helyettes volt.

Nagy Gáspár sirkő avatása

Május 3-án a nagytilaji temetőben avatták fel a Kossuth-díjas költő síremlékét. A szertartást dr. Veres András megyés püspök celebrálta. Az avatást követően a községi művelődési ház udvarán pályatársak, barátok – dr. Petrik Béla ügyvéd, Orosz István grafikusművész, Ágh István költő, Szokolay Sándor zeneszerző, Szokolczay Lajos irodalomtörténész és Görömbei András professzor – személyes hangú megemlékezésekben idézték fel Nagy Gáspár alakját. Közreműködött Szabó András előadóművész. Itt adták át az Életünk szerkesztősége Nagy Gáspár-díját, melyet ezúttal Czákó Gábor író kapott. Lapunkat a szertartáson és az ünnepségen Péntek Imre főszerkesztő képviselte.

Zala György-emlékévé, 2008.

Zalai kezdeményezésre, a szobrászművész születésének 150. évfordulója alkalmából, a Magyar Nemzeti Galériában 2007. július 4-én megalakult a Zala György Emlékbizottság. Az alakuló ülés a következő programponthoz megvalósítását határozta el:

1. A nemzeti önbecsülést erősítené a művész és jeles kortársai (Stróbl Alajos, Fadrusz János) hagyatékának, történelmi kompozícióinak, portréinak népszerűsítése iskolákban, művelődési intézményekben. Sajnos a tankönyvekből szinte teljesen hiányoznak. Ajánljuk és a múzeumoktól várjuk az ilyen jellegű hazai kállítások előkészítését, megrendezését.
2. Tudományos műhelyek összefogásával emlékkonferencia rendezését javasoljuk. A szakmai program összeállítására kérjük a Magyar Művészeti Akadémiát, az MTA úvézettörténeti Kutató Intézetét és a Magyar Nemzeti Galériát.
3. Zala György a fiatal tehetségek támogatására díjat alapított. Érdemes lenne a Képzőművészeti Egyetem végzősei ösztönzésére a díjat felújítani.
4. Az emlékbizottság kéri, hogy a művész munkásságának színhelyén, a Lechner Ödön által tervezett és szerencsésen fennmaradt Stefánia úti Zala villa falán Budapest-Zugló önkormányzata és társadalmi szervezetei – a szükséges diplomáciai közvetítéssel – emléktáblát helyezzenek el. Igazi otthona lehetne a művész emlékmúzeumának.
5. Utca, tér vagy intézmény elnevezését és emlékérem kiadását a Budapest Fővárosi Polgármesteri Hivatal vállalja fel. (Fadrusz János u. Bp. IV. és XIX. – Stróbl Alajos u. Bp. VIII.)
6. A Millenniumi Emlékmű koronázási domborművének – lehetőleg zalai köztéri vagy intézményhez kapcsolódó – felállítására a Budapest Galéria főigazgatóját kérjük fel.
7. Javasoljuk a művész egyik főművének, a Mária és Magdolna kompozíciónak, látogatható, nyilvános közösségi, szakrális térbe helyezését – a Pécsi püspöki palota rosszul megvilágított, lezárt, szűkös tere helyett.
8. Hivatalos koszorúzás: a Millenniumi Emlékműnél, az aradi Szabadság-szobornál, a vidéki emlékműveknél.
9. A művész síremlékének helyreállítása a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság szervezésében, a főváros támogatásával, a Képzőművészeti Lektorátus pályázatával. Az ellopott dombormű pótlására ajánljuk a művésztől fennmaradt portrészobor, Zsákodi Csiszér János alkotásának márványba faragott változatát.

Dr. Gyimesi Endre adja át a Zala György-pályázat képzőművészeti díját Pácsonyi Imrének

A születésnap program 2008. április 16-án, a budapesti Eötvös József Gimnáziumban, az egykori Reáltanodában az Országos (és határon túli) Középiskolai Képzőművészeti, Fotó-Film és Irodalmi Pályázat eredményhirdetésével vette kezdetét. Az értékes díjakat dr. Gyimesi Endre, Zalaegerszeg M. J. Város polgármestere, az emlékbizottság elnöke adta át. Ez után az ünnepi program a Zala György Emlékbizottság, valamint a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság szervezésében a Fiumei úti sírkert 34. parcellájában, a művész felújított síremlékének avatónnepségével folytatódott. Köszöntőt Gedai István, a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság elnökhelyettese, emlékbeszédet Zsigmond Attila, a Budapest Galéria igazgatója mondott. A bronz medalliont a kulturális minisztérium támogatásával, Szabó Tamás Munkácsy-díjas szobrász faragta márványba.

Majd a Magyar Képzőművészeti Egyetem, a Magyar Művészeti Akadémia és a Magyar Szobrász Társaság nevében, az egyetem dísztermében, Kőnig Frigyes rektor nyitotta meg a Zala György-emlékülést; a művész emlékére meghirdetett egyetemi érem-pályázat anyagának kiállítását Kő Pál szobrászművész, egyetemi tanár ajánlotta az érdeklődők figyelmébe.

Elhangzott előadások:

Baráz Tamás: Üdvözlés Zala Györgynek

Tóth Antal: Zala György, a barokk szobrász a XIX. és a XX. század fordulóján,

Borbás György: Hogyan lett Mayer György-ből Zala György

Szilágyi András: A millenniumi emlékmű az ezredfordulón

Puskel Péter: Késleltetett feltámadás a Magyar Golgotán – az Aradi Szabadság-szobor kálváriája

Puskel Emese és Sándor István filmje: Találkozás Zala Györggyel – a restaurátorok gondolatai

2008. április 17. Emlékülés a zalaegerszegi Göcseji Múzeumban.

Előadások:

Dr. Gyimesi Endre: A Zala György-emlékévé élé

Bence Lajos: Lendva város művész fia

Borbás György: A Zala-életmű teljesítménye és a mai értelmezések, tanulságok

Péntek Imre: Az „eszmék szimbolikus térbeli lehorgonyzása”

Kostyál László: Zala György és a századforduló klasszikus szobrászata

*

2008. április 18-án emlékülésre és a Magyar Nemzeti Galéria anyagából válogatott kiállítás megnyitójára került sor Lendván, a Színház- és Hangversenyteremben. A megjelenteket Horváth Ferenc, a lendvai Magyar Nemzeti Önkormányzati Közösség elnöke köszöntötte, Szatmári Gizella, a kiállítás kurátora pedig a művész családi kapcsolatait térképezte fel, a legújabb kutatások tükrében.

A lendvai várban (Galéria Múzeum Lendva) a művész átrendezett emlékszobájának őszi megnyitóján mutatják be Király László: Óda a hazatérőhöz, Bence Lajos azonos című költeményére komponált vegyeskari művét. A tervek szerint ekkor avatják fel Király Ferenc Munkácsy-díjas lendvai szobrász Zala Györgyről készített portrészobrát a Zala György téren.

Az jubileumi év folyamán megemlékezéseket, emléküléseket tartanak a Zala György alkotásokkal rendelkező – Gödöllő, Kaposvár, Nagykanizsa, Nagykőrös, Makó, Pécs, Szeged, Szombathely, Veszprém, Zalaegerszeg – városokban.

Az emlékkiállítás következő színhelyei:

2008. június: Zalaegerszeg, a Keresztury ÁMK Városi Hangverseny- és Kiállító-terme,

július: Keszthely, Balatoni Múzeum,

augusztus: Pécs, Pécsi Galéria és Vizuális Művészeti Műhely,

október: Aradi Magyar Napok, Városi Múzeum.

Lendvai diákok a síremlék avatáson

A Szabadság-szobor újraállításának emlékérmé

Előadás és hallgatói a Göcseji Múzeumban

Emlékülés a lendvai városháza tanácstermében